

Fizičko kažnjavanje djece u Bosni i Hercegovini

ZADNJI PUT AŽURIRANO u oktobru 2018. godine
Materijal je također dostupan online na www.endcorporalpunishment.org
Dječja populacija 643 000 (UNICEF, 2015. god.)

GLOBAL INITIATIVE TO
**End All Corporal
Punishment of Children**

Predanost Bosne i Hercegovine zabrani fizičkog kažnjavanja

Bosna i Hercegovina je izrazila predanost zabranjivanju svih oblika fizičkog kažnjavanja 2015. godine kada je jasno prihvatila prijedlog za taj slučaj tokom Univerzalnog periodičnog pregleda 2014. godine.

Sažetak neophodnih pravnih reformi za postizanje potpune zabrane

Zabranu je još uvijek potrebno postići u kućnom okruženju, okruženju alternativne i dnevne skrbi u Federaciji Bosne i Hercegovine te u Distriktu Brčko.

Ne postoji posebna pravna odbrana za roditelje i druge osobe koje primjenjuju fizičko kažnjavanje, ali zakonodavstvo u Federaciji Bosne i Hercegovine i Distriktu Brčko ne zabranjuje izričito svaki oblik fizičkog kažnjavanja u odgoju djece. Činjenica da je određeni oblik nasilja univerzalno priznat u „discipliniranju” djece zahtijeva jasnoću zakona koji će jasno iznijeti da nikakvo fizičko kažnjavanje nije zakonito niti prihvatljivo. Zabrana bi trebala biti donesena kada su u pitanju svi oblici fizičkog kažnjavanja, bez obzira na to koliko blaga kazna bila, i trebala bi se odnositi na sve osobe koje imaju autoritet nad djecom, uključujući roditelje.

Okruženja alternativnog zbrinjavanja – Fizičko kažnjavanje u ustanovama za alternativno zbrinjavanje zabranjeno je u Republici Srpskoj. Sada bi se u Federaciji Bosne i Hercegovine i u Distriktu Brčko zabrana trebala provoditi u primjeni zakona u svim okruženjima alternativnog zbrinjavanja (udomiteljstvu, ustanovama, sigurnim mjestima, hitnoj skrbi itd.).

Dnevna skrb – U Federaciji Bosne i Hercegovine i u Distriktu Brčko fizičko kažnjavanje treba zabraniti u okruženjima zbrinjavanja male djece (jaslice, vrtići, predškolske ustanove, porodični centri, itd.) te u svim okruženjima za cjelodnevnu brigu o starijoj djeci (dnevnim centrima, posliješkoljskoj brizi o djeci, čuvanju djece, itd.).

Trenutna zakonitost fizičkog kažnjavanja

Domaćinstvo

U reformi zakona još uvijek se nije u potpunosti zabranilo fizičko kažnjavanje u okruženjima domaćinstva širom Bosne i Hercegovine. Vlada je izjavila da je fizičko kažnjavanje djece zabranjeno raznim zakonima o porodičnom i nasilju u domaćinstvima.¹ Fizičko kažnjavanje je zapravo nezakonito u okruženjima domaćinstva u Republici Srpskoj, ali nije izričito zabranjeno u Federaciji Bosne i Hercegovine i Distriktu Brčko.

U Republici Srpskoj, u članu 97(1) Porodičnog zakona RS-a iz 2008. godine, navodi se: „Roditelji i drugi članovi porodice ne smiju podvrgnuti dijete ponižavajućem ophođenju, psihičkom i fizičkom kažnjavanju ili zlostavljanju...“

U Brčko Distriktu, Porodični zakon iz 2007. godine navodi da dijete „ima pravo na zaštitu od svih oblika nasilja, zlostavljanja, maltretiranja i zanemarivanja“ (čl. 110), da se roditeljska prava „ostvaruju u najboljem interesu djeteta“ (čl. 112), i da roditelji imaju dužnost da zaštite dijete od nasilja te da „kontroliraju ponašanje djeteta u skladu s njegovim godinama i stepenom zrelosti“ (čl. 117), ali fizičko kažnjavanje nije izričito zabranjeno. Član 3 zabranjuje nasilje među supružnicima ili članovima porodice, pozivajući se na definiciju nasilja u porodici iz Krivičnog zakonika. Krivični zakonik BD-a iz 2004. godine protiv nasilja u porodici kažnjava „osobu koja ugrožava mir, fizičko ili mentalno zdravlje člana njegove porodice primjenom nasilja, bezobzirnog ili nemilosrdnog ponašanja“ (čl. 218), ali fizičko kažnjavanje nije izričito zabranjeno.

U Federaciji Bosne i Hercegovine, Porodični zakon iz 2005. godine navodi da dijete „ima pravo na zaštitu od svih oblika nasilja, zlostavljanja, maltretiranja i zanemarivanja“ (čl. 127), da se roditeljska prava „ostvaruju u najboljem interesu djeteta“ (čl. 129), i da roditelji imaju dužnost da zaštite dijete od nasilja te da „kontroliraju ponašanje djeteta u skladu s njegovim godinama i stepenom zrelosti“ (čl. 134), ali fizičko kažnjavanje nije izričito zabranjeno. Član 4 zabranjuje nasilno ponašanje supružnika i bilo kojeg drugog člana porodice, pozivajući se na Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini, članak 4. Ovaj članak u Zakonu o ravnopravnosti spolova iz 2003. godine definira rodno uslovljeno nasilje kao „svaki čin koji uzrokuje fizičku, mentalnu, seksualnu ili ekonomsku štetu ili patnju, kao i prijetnje takvim djelima koja ozbiljno ometaju sposobnost osobe da uživa svoja prava i slobode na osnovu jednakog tretiranja spolova u javnom i privatnom životu, uključujući trgovinu ljudima u svrhu prinudnog rada i ograničenja ili proizvoljnog lišavanja slobode“, ali fizičko kažnjavanje djece nije zabranjeno. Sastavljen je novi nacrt zakona o Nasilju u porodici:² nije poznato je li u ovom kontekstu predložena zabrana fizičkog kažnjavanja.

Haris Silajdžić, predsjedavajući Predsjedništva Bosne i Hercegovine, potpisao je kampanju Vijeća Evrope protiv fizičkog kažnjavanja. Uprkos tvrdnji da je svako fizičko kažnjavanje nezakonito (vidi prethodno navedeni tekst), Vlada je također priznala da je potrebna dodatna reforma kako bi se izričito zabranilo fizičko kažnjavanje.³ U julu 2012. godine, Vlada je obavijestila Komitet za prava djeteta da je osnovana radna grupa za izradu Zakona o socijalnoj zaštiti i Zakona o zaštiti porodica s djecom koji će zabraniti fizičko kažnjavanje „u svim ustanovama i okruženjima za alternativno zbrinjavanje djece“, iako nije jasno da li bi se time zabranilo fizičko kažnjavanje u okruženju

---

¹ 13. septembar 2012. godine CCPR/C/BIH/Q/2/Add.1, Odgovor na spisak pitanja, par. 288; 17. decembar 2010. godine, RAP/RCh /BiH/I (2010. god.), Nacionalni izvještaj Evropskom komitetu za socijalna prava, str.

² Izveštava Dom za ljudska prava Sarajevo u UPR-info (2012. g.), *Bosna i Hercegovina, Srednjoročna procjena implementacije*, novembar 2012. g.

³ 14. juni 2011. godine, CRC/C/BIH/2-4, Izvještaj druge i četvrte države stranke, par. 133

domaćinstva.⁴ U 2013. godini, kada je Komitet za ekonomska, socijalna i kulturna prava uputio pitanje o napretku kod zabrane fizičkog kažnjavanja djece u svim okruženjima, Vlada je odgovorila da je potrebna jača javna senzibilizacija u pogledu zabrane u okruženju domaćinstva i u institucijama;⁵ iz Vlade se nisu pozvali na nacrt zakona o zabrani.

U 2015. godini, Vlada je ukazala na svoju opredjeljenost da zabrani svako fizičko kažnjavanje tako što je prihvatila preporuke koje su nastale tokom Univerzalnog periodičnog pregleda.⁶ Iste godine, Vlada je objavila Akcioni plan za djecu za period od 2015. do 2018. godine, koji ima za cilj donošenje zakonskih reformi kojima se zabranjuje svako fizičko kažnjavanje, uključujući i ono u okruženju domaćinstva. U januaru 2017. godine, Vlada je izvijestila Komitet za prava osoba s invaliditetom da je „u oktobru 2016. godine Vijeće za djecu Bosne i Hercegovine podnijelo inicijativu za izmjenu Porodičnog zakona, Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, Krivičnog zakona i Zakona o zdravstvenoj zaštiti u Federaciji, [Republici Srpskoj] i [Brčko Distriktu], kao i Okvirnog zakona o predškolskom i osnovnom obrazovanju i vaspitanju i Zakona o sportu s ciljem uvođenja izričite zabrane svakog fizičkog kažnjavanja djece koja bi se primjenjivala na sva okruženja gdje djeca žive”.⁷ To je ponovljeno Komitetu za prava djeteta u septembru 2017. godine.⁸ Vlada je također pomenula da razmatra usvajanje sveobuhvatnog Zakona o pravima djeteta.⁹

Okruženja alternativnog zbrinjavanja

Zabrana fizičkog kažnjavanja u okruženjima domaćinstva u Republici Srpskoj također se primjenjuje i u okruženjima alternativnog zbrinjavanja, ali fizičko kažnjavanje u okruženjima za zbrinjavanje u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu nije izričito zabranjeno.

Dnevna skrb

Zabrana fizičkog kažnjavanja u okruženjima domaćinstva u Republici Srpskoj također se primjenjuje i na okruženja skrbi o maloj djeci i na okruženja dnevne skrbi za stariju djecu, ali fizičko kažnjavanje u okruženjima dnevne skrbi u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu nije izričito zabranjeno. Predškolsko zbrinjavanje je regulirano Okvirnim zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju iz 2007. godine koji navodi da djeca prvenstveno imaju pravo na „vaspitanje i obrazovanje i pravilnu brigu u korist njihovog fizičkog i mentalnog zdravlja i sigurnosti” (čl. 7), ali ne zabranjuje fizičko kažnjavanje.

Škole

Fizičko kažnjavanje je nezakonito u školama. Okvirni zakon o osnovnom i srednjem obrazovanju iz 2003. godine potvrđuje pravo djece na „ispravnu brigu za dobrobit njihovog fizičkog i mentalnog zdravlja i sigurnosti, u školama i na svim mjestima gdje se obrazuju” (čl. 5) i zabranjuje „bilo kakav

---

⁴ 13. juli 2012. godine, CRC/C/BIH/Q/2-4/Add.1, Odgovor na spisak pitanja, par. 66

⁵ 30. oktobar 2013. godine, E/C.12/BIH/Q/2/Add.1, Odgovor na spisak pitanja, par. 234

⁶ 18. juna 2015. godine, A/HRC/29/G/4, verbalna nota od 3. juna 2015. godine stalne misije Bosne i Hercegovine pri Uredu Ujedinjenih naroda i drugih međunarodnih organizacija u Ženevi upućena Uredu visokog komesara Ujedinjenih nacija za Ljudska prava

⁷ [Januar 2017. godine], CRPD/C/BIH/Q/1/Add.1, Odgovori na spisak pitanja na prvom izvještaju, napredna neuređena verzija, par. 8

⁸ [Septembar 2017. godina], CRC/C/BIH/5-6, Peti/šesti izvještaj, str. 16

⁹ [Septembar 2017. godina], CRC/C/BIH/5-6, Peti/šesti izvještaj, str. 4

oblik zastrašivanja, zlostavljanja, fizičkog kažnjavanja, vrijeđanja, ponižavanja ili degradiranja ili štete po zdravlje“ (član 34).

Kaznene ustanove

Fizičko kažnjavanje predstavlja nezakonit oblik disciplinskih mjera u kaznenim ustanovama. Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera iz 2005. godine navodi da se mjere prisile mogu koristiti samo kako bi se spriječio bijeg, fizički napadi na druge, samopovređivanje ili oštećenje imovine (čl. 31). Njime se zabranjuje nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje (čl. 45), a također se navodi da se fizičko ograničenje ne smije koristiti kao oblik kažnjavanja (čl. 67) i ne uključuje fizičko kažnjavanje na popisu dozvoljenih disciplinskih sankcija (čl. 90).

Kazna za kaznena djela

Fizičko kažnjavanje nezakonit je oblik kažnjavanja za kaznena djela. Nije dostupno kao sankcija prema Krivičnom zakoniku ili Zakoniku o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske ili Brčko Distrikta.

Univerzalni periodični pregled stanja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini

Bosna i Hercegovina je ispitana u prvom ciklusu procesa Univerzalnog periodičnog pregleda u 2010. godini (7. sjednica). Nikakve preporuke nisu date u pogledu fizičkog kažnjavanja djece.

Ispitivanje u drugom ciklusu održano je 2014. godine (20. sjednica). Predloženo je sljedeće:¹⁰

„Osigurati izričitu zakonsku zabranu fizičkog kažnjavanja djece u svim okruženjima (Hrvatska)“;

„Donijeti zakone koji izričito zabranjuju sve oblike fizičkog kažnjavanja u svim okruženjima, uključujući domaćinstva, u Brčko Distriktu i u Federaciji Bosne i Hercegovine (Švedska)“

Vlada je prihvatila prijedloge.¹¹

Preporuke tijela za zaštitu ljudskih prava

Komitet za prava djeteta

(29. novembar 2012. godine, CRC/C/BIH/CO/2-4, Zaključna zapažanja o drugom i četvrtom izvještaju, par. 39 i 40)

„Iako je pozitivno ocijenjeno da je fizičko kažnjavanje nezakonito u školama i kao oblik kazne za krivična djela i kao disciplinska mjera u kaznenim ustanovama u državi članici te u okruženju domaćinstva od usvajanja Zakona o zaštiti od nasilja u porodici iz 2005. godine, Komitet izražava ozbiljnu zabrinutost da je fizičko kažnjavanje u domaćinstvu i dalje široko rasprostranjeno u državi članici. Pored toga, Komitet je zabrinut zbog širokog prihvatanja određenog stepena nasilja u „discipliniranju“ djece.

---

¹⁰ 7. novembar 2014. godine, A/HRC/WG.6/20/L.14 Neuređena verzija, Nacrt izvještaja radne grupe, par., 107(74) i 107(75)

¹¹ 18. juna 2015. godine, A/HRC/29/G/4, verbalna nota od 3. juna 2015. godine stalne misije Bosne i Hercegovine pri Uredu Ujedinjenih naroda i drugih međunarodnih organizacija u Ženevi upućena Uredu visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava

„Komitet preporučuje da država članica poduzme sve odgovarajuće mjere kako bi izričito zabranila fizičko kažnjavanje u svim okruženjima, uključujući i kontekst domaćinstva i to na cijeloj svojoj teritoriji. Nadalje, Komitet preporučuje da država članica ojača i proširi programe za podizanje svijesti i obrazovne programe, uključujući kampanje, u cilju promoviranja pozitivnih i alternativnih oblika discipline i poštovanja prava djece uz uključivanje djece, a sve to uz podizanje svijesti o štetnim posljedicama fizičkog kažnjavanja.”

Komitet za prava djeteta

(21. septembar 2005. godine, CRC/C/15/Add.259, Zaključna zapažanja o početnom izvještaju, par. 42 i 43)

„Iako Komitet primjećuje nove zakonske mjere koje se poduzimaju u oba entiteta s ciljem poboljšanja zaštite djece od nasilja u porodici (novi Porodični zakon i novi Zakon o zaštiti od nasilja u porodici), zabrinut je da su djeca često i sve većoj mjeri izložena nasilju u porodici i drugim oblicima zlostavljanja, uključujući i seksualno zlostavljanje. Nadalje, Komitet je zabrinut jer fizičko kažnjavanje u domaćinstvu nije izričito zabranjeno u državi članici.

„Uzimajući u obzir članak 19 Konvencije, Komitet preporučuje da država članica:

a) osigura da se zakonodavne mjere koje se trenutno poduzimaju - posebno, novi Porodični zakon i novi Zakon o zaštiti od nasilja u porodici usvoje u kratkom roku i da se primjereno primjenjuju u oba entiteta;

b) pokrene sveobuhvatnu studiju o nasilju nad djecom, posebno o seksualnom zlostavljanju, kako bi se procijenio nivo, uzroci, opseg i priroda ovog fenomena;

c) izričito zabrani fizičko kažnjavanje u domaćinstvu i u ustanovama;

d) ojača kampanje za podizanje svijesti i edukaciju s uključivanjem djece u cilju prevencije i borbe protiv zlostavljanja djece i promicanja pozitivnih, nenasilnih oblika discipliniranja i poštivanja prava djece, uz podizanje svijesti o negativnim posljedicama fizičkog kažnjavanja....”

Komitet za ljudska prava

(13. april 2017. godine, CCPR/C/BIH/CO/3, Zaključna zapažanja o trećem izvještaju, par. 31 i 32)

„Iako se predviđa da će se kroz Akcijski plan za djecu Bosne i Hercegovine (2015-2018) usvojiti zakoni koji zabranjuju fizičko kažnjavanje djece u svim okruženjima, Komitet je zabrinut da se fizičko kažnjavanje nastavlja, posebno u domaćinstvu...

„Država članica treba poduzeti praktične korake, kroz zakonodavne mjere, kako bi okončala fizičko kažnjavanje u svim okruženjima. Treba podsticati nenasilne oblike discipliniranja kao alternativne mjere fizičkom kažnjavanju i treba da sprovede kampanje informisanja javnosti kako bi podigla svijest o štetnim djelovanjima fizičkog kažnjavanja.”

Komitet o pravima osoba s invaliditetom

(2. maj 2017. godine, CRPD/C/BIH/CO/1, Zaključna zapažanja o prvom izvještaju, par. 14 i 15)

„Komitet je zabrinut da fizičko kažnjavanje djece u državi članici, posebno djece sa smetnjama u razvoju, nije izričito zabranjeno u porodici, u okruženjima alternativnog zbrinjavanja te dnevnoj skrbi...

„Komitet predlaže da država članica:

(a) izričito i univerzalno zabrani fizičko kažnjavanje djece i to s posebnim osvrtom na djecu s invaliditetom koja žive u ustanovama“

Evropski komitet za socijalna prava

(Januar 2016. godine, Zaključci 2015. godine)

„U svom prethodnom zaključku (Zaključci 2011. godine) Komitet je smatrao da nema izričite zabrane fizičkog kažnjavanja u domaćinstvima u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu.

„Komitet primjećuje iz Globalne inicijative za zaustavljanje fizičkog kažnjavanja da reforma zakona još uvijek nije u potpunosti zabranila fizičko kažnjavanje u domaćinstvima širom Bosne i Hercegovine. Fizičko kažnjavanje je nezakonito u školama.

„Komitet napominje na zakonodavstvo koje u svim entitetima zabranjuje nasilje nad djecom u porodici. Ipak, Komitet primjećuje da Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine i Brčko Distrikta ne zabranjuju sve oblike fizičkog kažnjavanja.

„Što se tiče Republike Srpske, Zakon o zaštiti od nasilja u porodici u RS-u zabranjuje različite oblike nasilja, kao što su fizičko, emocionalno ili psihičko nasilje. Fizičko nasilje se tumači kao ponašanje koje uključuje fizičku silu čiji je cilj da izazove određenu, čak i najmanju bol i/ili nelagodnu, što dovodi do stvarne ili potencijalne štete za dijete.

„Komitet smatra da fizičko kažnjavanje nije izričito zabranjeno u Federaciji Bosne i Hercegovine i Distriktu Brčko kada se radi o kažnjavanju u domaćinstvu. Stoga, situacija nije u skladu s Poveljom.

„Komitet postavlja pitanje da li je fizičko kažnjavanje zabranjeno u svim entitetima u ustanovama za brigu o djeci.“

„Komitet zaključuje da situacija u Bosni i Hercegovini nije u skladu s članom 17(1) Povelje na osnovu toga što svi oblici fizičkog kažnjavanja nisu zabranjeni u domaćinstvima u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčko Distriktu.“

Evropski komitet za socijalna prava

(Januar 2012. godine, Zaključak 2011. godine)

„Komitet napominje da prema članu 17 Povelje, zakon države mora zabraniti i kazniti sve oblike nasilja nad djecom, odnosno djela ili ponašanja koja mogu uticati na fizički integritet, dostojanstvo, razvoj ili psihološko stanje djece. Relevantne odredbe moraju biti dovoljno jasne, obvezujuće i precizne, tako da sudovi ne mogu odbiti da ih primjene kod slučajeva nasilja nad djecom. Neće biti dostatnih zabrana u zakonu osim ako država ne može dokazati da se zakonodavstvo tumači kao zabrana fizičkog kažnjavanja i da se učinkovito primjenjuje kao takvo.

„Komitet primjećuje iz drugog izvora da je fizičko kažnjavanje nezakonito u domaćinstvu u Republici Srpskoj (RS), ali zakonito u Federaciji Bosne i Hercegovine (FBiH) i Brčko Distriktu (BD). U Republici Srpskoj, Član 97 (1) Porodičnog zakona RS-a (2002. godine, izmijenjen i dopunjen 2008. godine) stoji: „Roditelji i drugi članovi porodice ne smiju podvrgnuti dijete ponižavajućem tretiranju, psihičkom i fizičkom kažnjavanju ili zlostavljanju...“ U Federaciji Bosne i Hercegovine, Krivični zakon FBiH (2003. godine), Zakon o zaštiti od nasilja u porodici FBiH (2005. godine) i Porodični zakon FBiH (2005) zabranjuju nasilje u porodici, ali ne zabranjuju izričito svaki oblik fizičkog kažnjavanja u odgoju djece. Slično tome, Krivični zakon BD-a (2004. godine) i Porodični zakon BD-a (2007) zabranjuju nasilje u porodici, ali ne zabranjuju izričito svako fizičko kažnjavanje djece.

„Prema istom izvoru, ne postoji izričita zabrana fizičkog kažnjavanja u okruženjima alternativnog zbrinjavanja. Predškolska odredba je regulirana Okvirnim zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju (2007. godine) koji navodi da je primarno pravo djeteta „vaspitanje i obrazovanje te pravilna briga u korist njegovog fizičkog i mentalnog zdravlja i sigurnosti“ (član 7), ali ne zabranjuje fizičko kažnjavanje.

„Komitet smatra da u Federaciji Bosne i Hercegovine i Distriktu Brčko nema izričite zabrane fizičkog kažnjavanja u domaćinstvu. Fizičko kažnjavanje nije izričito zabranjeno u školama i ustanovama i stoga situacija nije u skladu s Poveljom.

...

„Komitet je zaključio da situacija u Bosni i Hercegovini nije u skladu sa članom 17 (1) Povelje na osnovu toga što fizičko kažnjavanje nije zabranjeno u domaćinstvu, u školama kao ni u ustanovama.”

Prevalencija/istraživanje stavovau periodu od zadnjih deset godina

Prema statističkim podacima prikupljenim u periodu od 2010. do 2011. god. u okviru četvrtog kruga UNICEF-ovog programa istraživanja višestrukih pokazateljskih grupa (MICS4), 55,2 % djece u dobi od 2-14 godina doživjelo je nasilničko „discipliniranje“ (fizičko kažnjavanje i/ili psihološku agresiju) u svom domaćinstvu mjesec dana prije istraživanja. Ta je brojka kod djece romske pripadnosti dostigla 57,6 %. Gotovo četrdeset posto (39,6 %) od ukupnog broja djece i 44,9 % djece romske pripadnosti doživjelo je fizičko kažnjavanje, dok je mnogo manji postotak majki i skrbnika smatrao da je fizičko kažnjavanje potrebno u odgoju djece (13,8 % svih majki i skrbnika; 8% majki i skrbnika romske pripadnosti). Skoro pet posto (4,5 %) od ukupnog broja djece i 7 % djece romske pripadnosti bilo je teško fizički kažnjeno (udareno ili ošamareno po licu, glavi ili ušima, ili neprestano udarano); 42,1 % sve djece i 49,2 % djece romske pripadnosti doživjelo je psihološku agresiju (vikanje na njih, vrištanje ili vrijeđanje).

(Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine i dr. (2013. g.), *Istraživanje višestrukih indikatora za Bosnu i Hercegovinu (MICS) 2011–2012, Završni izvještaj*, Sarajevo: UNICEF, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine i Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine (2013. g.), *Istraživanje višestrukih pokazateljskih grupa (MICS) 2011–2012, Bosna i Hercegovina: Istraživanje romske populacije*, Sarajevo: UNICEF)